

DE TRIBUNE

Redactieadres:

D. J. WIJNKOOP, N. Prinsengracht 10
Amsterdam.

SOC. DEM. WEEKBLAD

Administratieadres:

J. C. CETON, Wijtenbachstraat 13
Amsterdam.

- VERSCHIJNT ELKEN ZATERDAG. -

Abonnementsprijs bij vooruitbetaling 40 cent per
3 md. Buitenland 65 cent. Losse nummers 3 cent.

Onder Redactie van:

J. C. CETON, W. v. RAVENSTEIJN Jr. en D. J. WIJNKOOP.

Advertentiën.

Per regel 10 cent.

Bij abonnement speciaal tarief.

INHOUD: Ter inleiding. — Hoort, burgers, hoort! — Algemeen Kiesrecht. — Het Congres te Pissen. — Een dogma. — Teekenen der Tijden: Het proces Liebknecht. — Verscherping van den strijd. — Berlijnsche brieven. — Economische Kroniek: De Crisis. — Uit de Russische Revolutie. — Uit de Vakbeweging: Tweeërlei gevaar; Te koop.

Ter inleiding.

Ter inleiding van dit eerste nummer van *De Tribune* zijn slechts enkele woorden noodig. De bedoeling onzer redactie is geen andere, dan voor onze klassegenooten een weekblad te hebben, dat niet plaatselijk zal zijn doch algemeen en zal trachten hun inzicht in de sociaal-democratie te verhelderen, te verbeteren en te verruimen.

Naar de meening van de oprichters en medewerkers van dit blad en van de andere sociaal-democraten, die dit weekblad hun steun toezegden is dit noodig, is dit noodig om te toonen, dat dezelfde oorzaken, die de arbeiders van 't eene land eerder, die van 't andere later tot 't socialisme voerden, ook in ons land en in onze historie steeds aanwezig waren.

We zullen ons daarbij natuurlijkerwijze in hoofdzaak wenden tot de groote groep arbeiders in de steden en industrie-centra en hen meer bekend trachten te maken met de internationale beweging. We willen onze, op politiek gebied nog te veel aan de anarchie en de verwarring overgelaten arbeiders, de beteekenis van 't socialisme duidelijk maken. We zullen uit de practijk van hun broeders in de groot-industriele landen en uit de daden van hun aller kapitalistische meesters, meer dan tegenover hen tot heden mogelijk was, de noodzaak der soc.-democratie voor henzelve laten oprijzen.

Er is in den loop der laatste jaren en in den strijd gedurende dien in onze partij gevoerd, te ruimschoots gebleken, dat 't vele partijgenooten, bij de beoordeeling der in onze en andere partijen aanhangige kwesties ontbreekt aan 't noodzakelijke inzicht, dan dat ons weekblad niet geacht kan worden een bescheiden taak ook te dien opzichte te kunnen vervullen.

Onze bedoeling is niet de theoretische geschildpunten naarin te behandelen in den wetenschappelijke vorm als dat b.v. in *De Nieuwe Tijd* kan geschieden — noch te zijn een orgaan, dat zou kunnen worden beschouwd als een tribune voor ieder, die mogelijkerwijze grieven zou willen uiten tegen de organen onzer partij. Niet polemiek tegen partijorganen, maar verdieping van socialistisch inzicht en strijd tegen het kapitalisme in al zijn verschijnselen is ons doel.

We zullen, om kort te gaan, geen verdere beloften afleggen, maar hopen metterdaad te toonen een noodig en nuttig werk te verrichten voor de sociaal-democratie.

Hoort, Burgers, hoort!

Hoort, Burgers, hoort! De Meester spreekt,
Die eind'lijk dan de stijte breekt,
Van 't „Ministerie-Blanco.”
Wat zal er in de Grondwet staan?
Wat gaat er uit die wet vandaan?
Ach vrienden, alles blanco!

Met werk'lijken beginselstrijd
Raakt 't peut'rig stel zijn baantje kwijt,
Dus: Leve hoog het blanco!
Eischt daarom 't kiesrecht niet te gauw
Voor ied'ren man, voor ied're vrouw.
Ze durven niet bij 't blanco!

Maar heusch De Meester, 't helpt jou niet.
'k Zie reeds zoo smaad'lijk in 't verschiet
De nederlaag van 't blanco.
Als felle vlant den strijd onschijnt,
Voor „rood of zwart” in 't niet verdwijnt
't Beginsellooze blanco!

GLOBALIS.

Algemeen Kiesrecht.

Men kan de liberaal-demokratische Regeering van ons land niet beter leeren kennen dan uit haar woorden. Reeds hierom, omdat het moeilijk zou zijn haar uit haar daden (wie kent ze?) te beoordeelen.

Dat ze met een voorstel tot Grondwetsherziening zou komen, dat wisten we nu al. Tegenover de (zij het ook te langzaam) aan alle kanten oprindende arbeiders-beweging moet ook onze Nederlandse kapitalisten-klasse aan Kiesrecht en Grondwet wat gaan peuten. Maar de bedoelingen van de thans regeerende liberale middenklasse komen duidelijker dan in deze weinig betekenende daden aan den dag in de toelichting, die ze tot het voorstel van Grondwetsherziening geeft.

Zoals in Duitschland alléén de arbeidersklasse het Algemeen Kiesrecht wil en weet te doen handhaven, zooals in Rusland en Oostenrijk-Hongarije de arbeiders alleen er hun goed en bloed voor veil hebben om het te veroveren, zoo zullen de arbeiders van Nederland zichzelf dit wapen moeten verschaffen in en door den strijd. Als men de toelichting van deze Regeering leest, dan zullen ook onze arbeiders beseffen, dat ze niet kunnen juichen over de blanko-daad van dit bleke Ministerie, maar dat ze zich teweer moeten stellen tegen zooveel achteruit willen, als er uit de Ministers-woorden om de hoek komt kijken. Bezien we daarom de motieven.

* * *

„Een wezenlijk richtsnoer, een betrouwbaar kompas zoekt men er te vergeefs in. Haar onbewuste onoprechtheid heeft daadwerkelijke levensvatbaarheid aan haar onthouden.” Ziet hier hoe het voor ons liggend „Staatsstuk” in bureaukraten-Hollandsch over de beruchte formeele „kenteekenen van geschiktheid en maatschappelijken welstand”, (de formule waarmede de oude Heemskerk en de verouderde

Van Houten de arbeiders zooveel mogelijk buiten de macht wilde houden) oordeelt.

En zòò zullen de arbeiders oordeelen over de houding van deze Regeering, waarbij in het midden kan worden gelaten, of de beleefdheid van ons vordert hun onoprechtheid ten opzichte van het Arbeiders-Kiesrecht onbewust te noemen. Immers het Ministerie-De Meester zegt van de laatste Grondwetsherziening: „Zij fungerde als kompromis waarmede, ter beslechting van den gevoerden strijd, vooralsnog vrede konden hebben zoowel degenen, die van zeer ruime uitbreiding afkeerig waren, als zij, die volledige vrijheid momenteel onbereikbaar moesten achten.” Om dat het toen een kompromis was, dat weet ons Ministerie wel, daarom was het toen niet betrouwbaar, onoprecht, geen richtsnoer en niet levensvatbaar. Maar dan heeft het Ministerie toch haar eigen vonnis geteekend. Want elk arbeider en demokraat weet toch, dat de heele politiek van Goeman, De Meester en Veegens niets anders is en uit niets anders ontstaan is, dan uit een compromis (schikking) waarbij de burgerlijke democratie gecompromiteerd, di nu toen gehouden, en gekompromiteerd wordt door de groote geldlui, en handelsmensen, en door de groot-industriëelen.

Zoo zij dan dit veege Ministerie en gansch zijn blanke liberalisme geoordeeld gelijk het zijn voor-ganger in de grondwetsherziening beoordeelt: *onbetrouwbaar*.

Het is den arbeiders tegenwoordig wel bekend, dat er zekere professors in de politiek zijn, die wel eens van de economische oorzaken van politieke bewegingen hebben gehoord. Iedereen heeft wel eens van Prof. Treub en zijn school gelezen. Maar de heeren van dit Ministerie, die de arbeiders met hun getreuzel in slaap zoeken te sussen, schijnen het nog niet zoover als die geleerde politieke kopstukken te hebben gebracht. Hooren wij eens wat zij zeggen van de tegenwerping, als zou het streven naar steeds grooter uitbreiding van het kiezerskorps slechts een „waan van den dag” zijn. Natuurlijk zijn bij deze 20e eeuwse liberalen, „die stroomingen veeleer het *natuurlijk* (cursiveering van ons, Red.) uitvloeisel van een ongekende [door hen ten minste niet gekende! Red.] evolutie.” „Het volksonderwijs, de pers, de middelen van verkeer, het verenigingsleven en de *doorcenmengeling der standen bij het leven buitenshuis — in vroeger tijden bleven de denkbeelden, gewoonten en zeden van elken kring veelal binnen vier muren besloten* — hebben in alle lagen der bevolking meer ontwikkeling en beschaving gebracht.”

Lezer, ge hebt waarschijnlijk in langen tijd niet zoo'n doorenmengeling van oud-bakken nonsens bij elkaar gezien als door ons hier onderstreept werd. Bedenk dan, dat uw Minister, democratisch liberaal etcetera aan het woord is, om zijn tegen-of medestanders te overtuigen, dat er wat gedaan moet worden om tot A. K. te komen. Maar het spreekt wel vanzelf, dat geen enkele van zijn macht bewuste groep van grond- of geldbezitters, dat geen industriëelen en geen handelsmensen zich door zulke praat laten meesteren. Waar is de macht, zullen zij van hun eigen macht bewust, aan Minister De Meester vragen, die gij tegenover de onze kunt plaatsen, om ons van ons behoudend standpunt te dringen. En omdat Z. Exc. de arbeiders niet op-

roept, de eenige macht die op den duur het kiesrecht voor eigen strijd en bedoelingen noodig heeft, en er daarom pal voor staat, zullen de conservatieven van alle gading voor den Minister niet wijken. Zij zullen slechts wijken, moeten wijken voor de macht van de massa, als die zich voor Kiesrecht organiseert en teweer stelt.

Maar ge wilt nog wel een bloemetje uit de ministerieele ruiker. „De Grondwet sluit de vrouwen eenenmale van het Kiesrecht uit. Of al betoogd worde, dat de vrouw als individu evenzeer geschikt, ja meer geschikt kan zijn om op de huishouding van staat, provincie of gemeente invloed uit te oefenen; dat, met name de zelfstandige ongehuwde vrouw, niet door een echtgenoot vertegenwoordigd, gelijk, ja grooter moreel of geldelijk belang kan hebben bij het bestuur van staat, provincie of gemeente dan de man, de Grondwet onthoudt haar zelfs de mogelijkheid om door een andersdenkenden wetgever althans niet geheel te worden achtergesteld.”

Ziehier de lievelingen van Mevr. Drucker, Mevr. Rutgers—Hoitsema en andere dames voor dameskiesrecht aan het woord. Dat het vrouwenkiesrecht evenals het arbeiderskiesrecht eerst zoo'n belangrijke vraag geworden is omdat de vrouw als arbeidster evenals de man, als modern loonarbeider een heel andere maatschappelijke beteekenis voor de Staatshuishouding gekregen heeft, daarvan geen woord. Dat arbeiders en arbeidsters bij hun veranderde plaats in het moderne productieproces gevoelen de economische verdrukking hunner klasse door eigen politieke macht te kunnen en te moeten opheffen, dat zij daarom evenals de verdrukte burgers van 1848 eischen zelf de macht in den Staat in handen te kunnen nemen, en dat evenmin als in 1848 de vaders van onze moderne liberalen van de bevoorrechte klasse afhankelijk wenschten te zijn, de arbeiders dit thans verdragen, daarover staat in de gansche Memorie van Toelichting geen woord. Het schijnt dat hun memorie slechts reikt tot aan de fouten hunner tegenstanders van 1887, maar niet meer tot hun eigen stukje kiesrechtstrijd van 1848. En toch kunnen de arbeiders daarvan wel wat leeren, als ze alleen maar wat steviger willen stijgen dan onze glorierijke voorvaders van 1848.

Doch voor heden genoeg.

We willen alleen even aanstippen, dat de Eerste Kamer, die klasse-instelling bij uitnemendheid van het kapitaal, gehandhaafd blijft in het Regeeringsvoorstel. De Regeering „heeft geen vrijheid kunnen vinden” de rechten van die Kamer met het Recht van Amendement aan te vullen. Als één van de liberale vrienden het eens zou willen voorstellen, dan weten wij nog niet of deze Regeering hiertegenover sterk zal staan.

Verder behelzen de voorstellen nog twee reactionaire bepalingen: verlenging van den zittingstijd der ze Kamer met één jaar, en de beslissing over de geloofsbriefven op te dragen aan een „onafhankelijk” rechterlijk college. Nu die „onafhankelijkheid” kennen we. D.w.z.: onafhankelijk van de arbeidersklasse en onderworpen aan de belangen van het Kapitaal.

Uit alles blijkt duidelijk, dat willen de arbeiders wezenlijk het Kiesrecht, en ze moeten er voor willen strijden niet alleen om de macht tot opheffing van het kapitalisme te vormen, maar ook om de eenvoudigste hervormingen op het stuk van den arbeidsdag of anderszins te veroveren, dan moeten ze van nu af tegen allen en alles in, ook tegen de liberalen die het kiesrecht in den mond voeren, er voor strijden. Die strijd moet sterker georganiseerd worden dan tot dusver nog kon. Evenals de andere takken van de Internationale moeten ook de Hollandsche arbeiders het Kiesrecht zoo spoedig mogelijk veroveren.

Het woord is thans aan de Sociaaldemocratie.

WP.

De arbeidersklasse moet zich als zelfstandige politieke partij organiseren en het algemeene, gelijke, directe kiesrecht tot banier harer beginselen, tot haar bevrijdingswoord maken.

LASSALLE.

Het Congres te Essen.

Hoewel het reeds enige weken achter ons ligt, is het zeker nog wel de moeite waard om aan het jongste Congres der Duitsche sociaal-democratie eene korte beschouwing te wijden.

De moeite waard niet slechts, maar zelfs zeer noodig, waar ook dit Congres, het moge dan voor een oppervlakkig beschouwer niet tot de belangrijkste behorende, inderdaad weer een gewichtige politieke gebeurtenis is geweest, niet slechts voor Duitschland maar voor de geheele internationale sociaal-democratie en daardoor voor den geheelen gang van zaken in Europa en de wereld.

Want, hoe de regeeringen en de burgerlijke partijen van alle kleur dit ook steeds pogen te bemanteren, wij weten, dat de politiek der arbeidersklasse, dat de verhouding der arbeidersklasse tot de staatsmachten en de burgerlijke partijen, de houding dier regeerders en dier partijen in onze dagen geheel beheerscht, althans in die landen, waar de kapitalistische ontwikkeling en daarmee de groei van de arbeidersklasse zoo ver zijn voortgeschreden als in Duitschland bv. Wij weten, dat de regeeringen en de burgerlijke partijen dit nooit openlijk erkennen, nooit kunnen erkennen, aangezien deze erkenning gelijk zou staan met een erkenning van hun naderenden ondergang, althans met de erkenning, dat zij niet eeuwig de macht in handen zullen houden, dat zij door de historische ontwikkeling tot die macht geroepen, door diezelfde ontwikkeling weer zullen worden gedwongen de macht over te geven aan een andere klasse. En, al moge in het groote muziekdrama van Wagner, in den Ring van den Neveling, een wezen, een god, Wodan, tot de erkenning komen, dat het einde van hem en de zijnen onvermijdelijk aanbreekt, en tegelijk met vasten blik niet slechts dat Einde zien naderen, maar ook de daden verrichten, die het zullen brengen, van de kapitalisten en de burgerlijke partijen kunnen wij bezwaarlijk een wijsheid en een moed levens verwachten, die slechts in de verbeelding eens dichters den god sieren.

In Duitschland vooral, zoo ergens, bepaalt de arbeidersklasse het geheel der politieke verhoudingen naar binnen zoowel als naar buiten. Een organisatie en een bewustzijn der Duitsche arbeiders, welke tot de huidige organisatie en het hedendaagsche besef, stonden als 1 tot 10 ongeveer, bracht in de jaren na den grooten Fransch-Duitschen oorlog, in de jaren '70—'78, zoowel de socialistenwet als den aanvang der sociaal-politieke wetgeving, de eene om de klasse-organisatie der Duitsche arbeiders den nek te breken, de andere om de geweldige lagen van het proletariaat, die nog niet tot klassebewustzijn waren ontwaakt, te binden aan den zegel van het jonge Rijk, waar Bismarck de methoden van den modernen Caesar, van den kleinen Napoleon uit Frankrijk zooveel mogelijk navolgde.

De geweldig toegenomen organisatie der Duitsche arbeiders in de aanvangsjaren der 20e eeuw, de geweldige stembusoverwinning van 1903, het besluit, te Dresden genomen, om onwrikbaar dezelfde politieke gedragslijn te blijven volgen, welke men zoo kort heeft gekenmerkt met de woorden uit een Oud-duitsch heldendicht, die luiden: Met de speer slechts zult gij geschenken ontvangen, met de eene spits tegen de andere — eindelijk en niet het minst de internationale gevolgen der Russische Revolutie, dit alles te zamen veroorzaakte de jongste ontbinding van den Rijksdag in December 1906, het verbond van de zuiver-kapitalistische of vrijzinnige groepen met de agrariërs of jonkers, met wie de eersten tot dien tijd steeds gekeven hadden om den buit, eindelijk en ten slotte de Blok-politiek, welke de vrucht is van de conservatief-liberale poging, een politiek, welke de Duitsche arbeiders een nieuwe socialistenwet zou brengen, . . . indien, ja indien slechts de organisatie in die 30 jaar niet tien- en meervoudig sterker geworden was.

De geschiedenis herhaalt zich nooit.

De ontzaglijke versterking der Duitsche arbeidersklasse maakt, dat, wat in de jaren van '70 nog mogelijk was, de hoop namelijk van Bismarck om de eigen klassenpolitiek der arbeidersklasse te vernietigen, nu in de breinen van zijn ellendige opvolgers, dwergen als Bülow, vergeleken met dien reus, niet meer opkomt. De Duitsche heerschers bezitten niet meer den moed, openlijk de Duitsche arbeiders in het strijdperk te roepen tot een strijd op leven en dood, gelijk de socialistenwet deed, wel nog, om op de meest geniepige en sluiksche wijze de organisatie te hinderen; aan personen te wreken, wat zij niet meer aan de Partij durven doen, en gelijk in den verkiezingsstrijd geschiedde,

haar met allen drek te besmijten, die de kapitalistische samenleving zoo rupschoots oplevert. Doch ook dat andere groote verschijnsel der eerste geweldige machtsovername in de jaren na '70, het kathedersocialisme bij de burgerlijke geleerden en de sociale aalmoezenwetgeving, vertoont zich niet weer: de Duitsche heerschers en kapitalisten weten evengoed als het andere ook dit, dat hun aalmoezen de arbeiders zoo min meer patriotisch zullen maken als wellen hun organisatie zouden kunnen breken.

Wij dit alles nu zeggen, dat Duitschland's politieke ontwikkeling zich op een soort doodpunt zou bevinden, waar slechts een ruwe stoot haar overheen zou kunnen voeren?

Geenszins; want de Duitsche kapitalisten hebben in het militarisme, het marinisme en als jongste, maar niet de minste in dezen bond, de koloniale politiek, die de beide eerste oneindig versterkt en voedt, terreinen gevonden, waarop, zoolang geen hogere macht het hun verhindert, zij vrijelijk hun drang naar daden, naar winst, naar meerwaarde, naar steeds wassende macht kunnen bevredigen, waar zij heerlijk en in vreugde niet als armzalige goden, maar als „bovenmenschen” kunnen uitleven. Zoolang geen hogere macht hen verhindert. En die macht kan slechts tweërlei zijn: de binnenlandsche of een buitenlandsche vijand.

De binnenlandsche vijand, de Duitsche arbeidersklasse nu, hoe krachtig en machtig zij ook reeds is, zoo machtig is zij nog niet, dat zij den kapitalistischen drie-eenigen god, dat zij het militarisme, het marinisme en de koloniale politiek, kan onttronen. En wat de buitenlandsche vijand betreft, een oorlog brengt voor de Duitsche heerschende klasse zoo groote gevaren mede, dat zij daartoe slechts zou overgaan, met haar wil tenminste, indien het water haar tot de lippen rees.

Wat is in die omstandigheden de noodzakelijke houding der Duitsche arbeidersklasse?

Het is duidelijk, dat de jongste gebeurtenissen in het politieke leven de Duitsche sociaal-democratie geen aanleiding behoeften te geven haar politieke houding, haar taktiek te wijzigen. Verdubbelde en onverbiddelijke strijd tegen het militarisme en de rest bleef voor en na haar grootste taak naast den opbouw der organisatie en het steeds verder en dieper doen doordringen der socialistische gedachte. Meeningsverschil, vruchtbaar meeningsverschil in de Duitsche Partij is ten slotte slechts mogelijk over de wijze, waarop de strijd tegen het militarisme b.v. kan worden gevoerd. Daarover bestaan dan ook vrij wezenlijke verschillen, die ook te Essen weder, naar aanleiding van het bericht der Rijksdagfractie, tot een belangrijke gedachtenwisseling hebben geleid. Die gedachtenwisseling heeft voorloopig nog geen positieve resultaten opgeleverd, maar wat op het congres te Essen den stempel drukte was het prachtige overzicht, dat de eeuwig jonge van hoofd, dat Bebel leverde over de afgelopen Rijksdagverkiezing en den politieke toestand. Want uit dat overzicht en de discussie, die er op volgde, bleek zoo één ding dan dit, dat de Duitsche Partij, zich ten volle bewust van de eigenaardige moeilijkheden die de tegenwoordige stilstand der politiek op binnenlandsch terrein haar in den weg ligt, even als besloten is, geen duimbreed te wijken van de oude beproefde, te Dresden bevestigde gedragslijn.

Wat betreft de vruchtbare geschilpunten, waarvoor zoeven sprake, de pas voltooide monsterlijke rechtsverdraaiing tegen den organisator der Duitsche jeugdige arbeiders, K. Liebknecht, zal ongetwijfeld op de discussie over de taktiek tegenover het militarisme een bevruchtenden invloed oefenen.

Een volgende maal zal wel gelegenheid zijn, daarop nader in te gaan.

Voorshands was dit ons voornaamste doel: aan te toonen, dat de Partijdag te Essen zoo al in uiterlijken schijn wel, dan toch in belangrijkheid zeker niet achterstaat bij zijn voorgangers. v. R.

De democratie, dat is thans het socialisme.
Eene andere democratie kan nog slechts
in de hoofden van theoretische droomers
bestaan.

ENGELS.

Een dogma?

Nog telkens moeten wij, social-democraten, he verwijt hooren, dat wij van het marxisme een dogma maken, een leer, die wij blindelings en naar de letter

aanhangen en waaraan wij niet dulden, dat een tittel of jota veranderd wordt. Ja, men beschuldigt ons vaak, dat wij onze oogen sluiten voor de practijk om toch maar onze theorie ongeschonden te kunnen handhaven.

Geen geringe beschuldiging! Want niet alleen is het altijd een groote dwaasheid de oogen te sluiten voor de werkelijkheid, voor de practijk van het leven, waarop iedere deugdelijke en wetenschappelijke theorie moet berusten — maar bovendien zouden wij daardoor met niemand méér in strijd komen dan met Marx zelf, die juist leert, dat er geen eeuwige waarheden zijn en dat alles op aarde in een voortdurende ontwikkeling verkeert en gestadig verandert. Alles, dus ook de maatschappelijke productieverhoudingen en de daarop berustende theorie van den klassenstrijd. Niets onmarxistischer dan dat te ontkennen!

Waarop grondt men echter die beschuldiging? Hierop, dat wij ons met hand en tand verzetten tegen elke geringschatting, elke verwaarloozing van het marxisme, van „de theorie” — zonder welke wij den strijd in den blinde en in den wilde zouden voeren, met ontzaglijke krachtsverspilling en beroofd van de onontbeerlijke zekerheid, dat we ons doel zullen bereiken. Hierop, dat we afwijzen, beslist en met kracht van bewijzen, elke poging, elke neiging terug te krabbelen, iets af te doen van het werk van Marx, Engels, Dietzgen en anderen. Wij komen er met kracht tegenop, wanneer iemand, afgaande op den *schijn*, op het bedriegelijk oppervlak der economische verschijnselen, op wat hij waarneemt in zijn eigen kleine kringetje, meent een van de grondzuilen van het socialisme te moeten en kunnen omwerpen. Wij kennen de onverbiddelijke juistheid van Marx's onderzoek van de maatschappelijke ontwikkeling der menschheid en van de gevolgtrekkingen die hij daaruit gemaakt heeft voor den strijd der arbeidersklasse.

En toch willen ook wij het marxisme veranderen? Zeker — alleen wij willen niet terug, niet achteruit, maar vooruit! Wanneer een gebouw te klein wordt, voorziet men daarin niet door de fundamentele weg te nemen, maar door het uit te breiden, door er bijv. een verdieping op te zetten. Wij geven dan ook van de leer van Marx niets prijs, maar wanneer zich nieuwe verschijnselen voordoen, waarmee Marx nog geen rekening kon houden, trachten wij zijn werk uit te breiden en aan te vullen. Elke poging Marx te weerleggen is nog steeds glansrijk overwonnen, maar daarom blijven wij niet bij „Het Kapitaal” stilstaan! Onze wetenschappelijke tijdschriften kunnen het bewijzen, die doen nog wel wat anders dan uitpluizen en herkauwen. Niet zelden komen wij daarbij, redeneeren de volgens de methode van Marx, tot geheel andere oordeelen, dan waartoe deze met de gegevens van zijn tijd moest komen. Men denke bijv. aan het prachtige boekje over de algemeene werkstaking van Rosa Luxemburg — een van de meest „doctrinaire” en „dogmatische” Marxisten. Maar het is heel iets anders om, staande op de schouders van den reus Marx verder te zien dan deze, dan hem den rug toe te draaien — al is 't schijnbaar op één punt, want alles hangt onwrikbaar samen. Het is niet alleen iets anders, het is precies het omgekeerde!

Zoo voortwerkende en voortstudeerende in den geest van onzen grooten voorganger vinden wij juist zijn leer bevestigd door wat ons noopt er aan te veranderen. Om iets terug te nemen van zijn conclusies, daartoe hebben de feiten nog nimmer aanleiding gegeven. Maar wel bevinden wij, dat geheel volgens Marx' denkbeelden, zijn theorie voortdurend verder ontwikkeld moet worden en zoo houden wij deze theorie (die de practijk van den klassenstrijd den weg moet wijzen, gelijk zij zelve ontleend is aan de practijk van de maatschappelijke ontwikkeling) groen en frisch en ver van al wat zweemt naar benepenheid en dogma.

Leiden.

J. K.

Teekenen der Tijden.

Het proces-Liebknecht.

Onze Deutsche partijgenoot, die den in de Internationale beroemde naam draagt van Liebknecht is door de Deutsche politie-regering wegens hoogverraad vervolgd en veroordeeld.

Natuurlijk niet omdat hij een brochure geschreven heeft, over het anti-militarisme, die trouwens te zwaar was voor de massa der Deutsche arbeiders. Dit was slechts het voorwendsel, waarmee de Deutsche politie-honden hem en de sociaal-democratie te lijf konden gaan. Evenals in de tijden vóór de wet van Bismarck tegen de Socialisten moet ook thans weer de schrik erin worden gebracht.

In gemoede, met de wettelijkheid was onder Keizer Wilhelm II tegen de voortschrijdende organisatie der Deutsche arbeiders op vak en politiek gebied niets uit te richten. Drie miljoen onverzoenlijke tegenstanders van het kapitalisme was en bleef het antwoord van de Deutsche arbeidersklasse op 's Keizers jongste oproep van de kiezers in 1907. En niet

alleen dat, maar méér ontwikkeling van ouden en jongen, méér organisatie van mannen en vrouwen stellen de sociaaldemocraten tegenover elke poging om hun rijen te verzwakken. Maar ontwikkeling van den arbeider, van oud of van jong, van vrouw of van man, dat is onder de regeering van het Kapitaal: Hoogverraad.

Daarom moesten de Sociaaldemocraten Pannekoek en Hilferding hun mond houden of het land uit. Daarom moest Karl Liebknecht naar de Deutsche Bastille, opdat zijn woord niet meer gehoord worde.

Maar Liebknecht, die zich manhaftig als een socialist betaamt, heeft verdedigd, en niets van zijn overtuiging heeft teruggenomen, die Liebknecht is slechts één van de duizenden, die bewustheid aan de arbeiders wil brengen. Eén kan men met geweld den mond snoeren maar de duizenden blijven.

Het proces-Liebknecht, dat allerwegen onder de arbeiders na zal werken en nader zal worden beschouwd, heeft de anti-militaristische zijde van de sociaal-democratie versterkt, omdat het de militaristische zijde van het Kapitalisme als gericht voornamelijk tegen de internationale van de arbeiders op ongenadige wijze heeft bloot gelegd.

Terwijl Liebknecht zijn jaren in de vesting doorbrengt, zal elk socialist en arbeider het werk voortzetten, door L. speciaal gedaan, en de oogen van jong en oud voor het barbaarsche militarisme openen.

Als Liebknecht eruit komt, zullen duizenden beter dan voorheen weten, waarom hun voor het vaderland geleerd wordt „Alles kogels in het lijf te jagen.” Ook wij Hollanders hebben den internationalen plicht onze jeugd sociaaldemocratische, anti-militaristische inzichten te leeren.

Het censuskiesrecht is de laatste politieke vorm, waarin het privaatsbezit erkend wordt.

MARX.

† Verscherping van den strijd.

De socialisten en arbeiders in Amsterdam III en Franeker hebben zich kranig gehouden. Al deed de vrijz. dem. Van Raal te nog zoo rood, waar het socialisme tegenover hem werd geplaatst en het onderscheid den arbeiders duidelijk voor oogen werd gehouden, daar zegevierde het.

En in Amsterdam III stond de „belhamel van 1903.” We laten daar, of deze eertitel niet eigenlijk elken sociaaldemocrate, die toen fel meestreed, even goed past. Maar voor de bourgeoisie en ook voor veel niet gansch bewuste arbeiders was de „spoorweg-koning” nu eenmaal de schrik van 1903. Als schrikbeeld werd 1903 in Amsterdam III opgeroepen door de bourgeoisie, maar de arbeiders-kiezers hebben door de gedachte aan dien strijd bezielde den sociaal-democrate een directe overwinning bezorgd. Ware er herstemming in III gekomen, het ware de schuld geweest van veel laksche sociaal-democraten in Amsterdam, niet van de arbeiders-kiezers in Amsterdam III, die Nolting ten trots aan de idee van 1903, de idee van onverzoenlijken strijd tegen het kapitalisme de zege brachten. De burgerbladen zitten in zak en asch. Bezinnen ze zich op „tempering” gelijk de Vrijz. Dem. wel eens bazelen? Welnee, ze roepen elkaar toe, de arbeiders niet, meer met rose gelokt! Nolting heeft afgedaan! We moeten nu maar weer terug naar de oud-liberale kopstukken.

Maar ook dan zullen ze zich op het socialisme de koppen stuk stooten.

Berlijnsche brieven.

I

Waarvoor het Deutsche socialisme zoo sterk is.

De Deutsche sociaal-democratische partij heeft in de laatste dertig jaren altijd vooraangestaan in den bevrijdingsstrijd der arbeidersklasse en zij was het voorbeeld voor de arbeiders van andere landen. Verschillende omstandigheden hebben dit bewerkt. Vooreerst de buitengewoon snelle ontwikkeling van een reusachtige grootindustrie, die een groot leger van arbeiders in de fabrieken samenbracht. Dat waren allen menschen, die in hun jeugd het kleinbedrijf nog gekend hadden, wier vaders nog zelfstandige kleine baasjes of boertjes geweest waren, of als handwerksgezellen het land doorreisden. Zij hadden een groote verandering beleefd en zelf meegemaakt, die hun hun oude vrijheid en zelfstandigheid had ontnomen en hen tot slaven van de machine had gemaakt, in massa's in reusachtige fabrieken opgesloten. Zulke menschen zeiden en dachten natuurlijk niet: 't is altijd zoo geweest en 't zal altijd wel zoo blijven — zooals b. v. Leidsche fabrieksarbeiders zeggen, wier grootvaders in dezelfde stegen woonden en in dezelfde fabrieken werkten als zij zelf. Zij voelden zich midden in een stormachtige ontwikkeling der dingen, en er was geen enkele reden voor hen, om die praatjesmakers te gelooven, die hun vertelden, dat met deze kapitalistische grootindustrie een eindtoestand bereikt was, die nu verder ten eeuwigen dage zou blijven bestaan. Wat zou blijven bestaan? Het kapitalisme van gisteren, van vandaag of van morgen? Het kapitalisme van vandaag was alweer anders, dan dat van gisteren en het veranderde nog voortdurend. Steeds grootere fabrieken, steeds betere machines, steeds meer kleinbedrijven er onder, steeds meer plattelanders naar de groote steden, steeds vaster aaneensluiting der grootste kapitalen. Dat zag men alles voor oogen. Waarheen ging deze ontwikkeling? Waar moest dat alles op uitdraaien? Dát was de vraag, die zich aan deze prole-

tariers opdrong. Het is gemakkelijk te begrijpen, dat onder deze menschen, die de wereld zienderoogen zagen anders worden, de leer, die deze verandering verklaart en begrijpelijk maakt, snel ingang moest vinden. Het socialisme leerde hun, dat deze groote nieuwe verslaving slechts een overgangstoestand was en dat zij zelve, door het kapitaal samengebracht, geschoold en tot verzet gedreven, geroepen waren, om ten slotte het kapitalisme te veranderen in een maatschappijvorm, waar de hooge ontwikkeling der grootindustrie alle werkers ten goede zal komen.

Daar kwam nog bij, dat deze proletariërs nog niet door een lange uitbuiting ontzenuwd en verstompt waren. Waar het kapitalisme vele geslachten achter elkander in de fabriek brengt, en ze daar langzaam, door overmatigen arbeid en slechte verzorging verderft, daar ontardt het ras; de geest verstompt, het lichaam wordt zickelijk en verliest zijn werkkraft; daar gaat alle vrijheidsgevoel, alle bewustzijn van eigenwaarde, alle wilskraft verloren; daar wekt de mishandeling geen opruising van fierheid, maar slechts een dieper krommen der nekken onder het juk; daar is de geest te traag en te versuft om andere gedachten, dan de dagelijksche sleur te vatten. Waar het kapitalisme het langst geheerscht heeft, dringt daarom het socialisme het moeilijkst door. Maar waar een snel opbloeiend kapitalisme krachtige kerels van het land haalt en in de fabriek drijft, arbeiders met nog ongebroken wilskraft onder zijn juk brengt, menschen, die andere vrijheid gekend hebben en wier hersens nog frisch zijn — daar werkt het heel anders op zijn slaven. Daar moeten deze wel den nek krommen en gehoorzamen aan de onweerstaanbare macht, die hen dwingt; maar zij doen het met trots in het hart, met een geest van verzet bezielde, die hen spoedig den weg leert vinden, tegen hun meesters met kans op succes op te staan.

Daar wekt de tegenstelling tusschen vroeger en nu een weerspanning, die door verstandig overleg geleid, niet in blinde woede en machteloze haat kan overslaan, maar zint op middelen, die wezenlijk kunnen helpen. Daar moet de blijde boodschap van het socialisme inslaan, die hun de onvermijdelijkheid van het tegenwoordig lijden doet begrijpen, maar hen tegelijk leert, hoe zij door eigen kracht dit lijden kunnen overwinnen en tot grooter heerlijkheid komen. Daarin ligt dus de hoofdoorzaak voor de snelle ontwikkeling van het socialisme in Duitschland: de snelle ontwikkeling van het kapitalisme maakte de geesten vatbaar voor de leer der voortdurende omvorming der maatschappij, en deze zelfde snelle ontwikkeling smeedde een talrijk proletariaat uit menschen, die nog ongebroken van geestkracht, van wilskraft, van lichaamskracht, in staat waren den strijd tegen de zware nieuwe onderdrukking op te nemen.

Deze omstandigheden geven echter nog niet de volledige verklaring; er komen nog andere oorzaken bij. Wat den geest en de handelingen der menschen bepaalt, zijn niet enkel de economische toestanden, maar ook alle andere omstandigheden, waaronder deze werken, met name de politieke. Wanneer in twee landen met geheel verschillende politieke toestanden een gelijksoortige economische ontwikkeling plaats vindt kan die zeer verschillend werken. De staatkundige toestand van een land, die uit zijn vroegere economische ontwikkeling voortgekomen is, bepaalt zeer sterk de politieke vormen, waarin een nieuwe economische ontwikkeling zich openbaart. Daarin ligt b. v. voor een deel — niet geheel — want ook de economische toestanden verschillen, de oorzaak, waarom van de beide landen met de sterkste en snelste kapitalistische ontwikkeling, Amerika en Duitschland, in het eene een zeer sterke, in het andere nog bijna geen sociaal-democratische partij bestaat.

De economisch-politieke geschiedenis van Duitschland in de laatste eeuwen toont ons het westen als stilstaande kleinburgerlijke en kleinboersche landen, hier en daar wat handel, in kleine machteloze staates onder kleine despootjes verdeeld. In het Oosten heerschte het adellijk grootgrondbezit, wier eigenaars de z.g. Oostelbische jonkers, de boeren verjaagd of in lijfeigenschap gebracht hadden; zij vormden, onder leiding van de Hohenzollerns de militairstaat Pruisen, die in den loop der tijden, onder voortdurende oorlogen met omliggende landen, West Duitschland aan zich onderworpen had. De laatste dezer oorlogen, de Fransch-Deutsche van 1870-71, verschafte Pruisen het overwicht over alle staten, die toen tot het Deutsche keizerrijk vereenigd werden. Daardoor waren de Pruisische jonkers de eigenlijke regeerders van heel Duitschland geworden, en hun reactionaire brutale geest beheerschte het regeeringssysteem.

Zooals zij op hun fandoeder, n hun boeren aanzien en behandelen, zoo zien zij als reëders het volk aan en willen het zoo behandelen. Geen aanpassen van

politieke inrichtingen aan moderne toestanden; terwijl het kapitalisme vrijere politieke vormen eischt en een arbeidersklasse voortbrengt, die daaraan behoefte heeft, trachten zij de oude voogdij van de ambtenaren over de burgers in stand te houden en alle oppositie met dom geweld te verstikken.

Toen de arbeidersklasse zich in Duitschland krachtig begon te organiseren, werd deze manier tegen hen in praktijk gebracht. Door de gelukkige oorlog met Frankrijk overmoedig geworden, dacht de kanselier Bismarck, hun leider, ook de opkomende sociaal-democratie gemakkelijk te verpletteren. Nadat reeds eenige jaren vervolging voorafgegaan was, kwam in 1878 de socialistenwet, die zwaar leed over talloze vooraanstaande strijders bracht. Maar het resultaat toonde, dat eene natuurlijke en noodzakelijke beweging niet met geweld te onderdrukken is. Juist de druk en de vervolging smeedde hen vaster aaneen, opende talloze proletariërs de oogen, wekte hen op tot politiek verzet en reeds de verkiezingen van 1881 toonden onze partij weer vooruitgaand; de wet was machteloos. En toen eindelijk de socialistenwet viel, had zij de partij machtiger, vaster en hechter gemaakt, als deze zonder haar zou geweest zijn.

Nu wordt er wel eens beweerd, dat de Duitse partij alleen door deze onderdrukking zoo sterk is geworden, en dat bij een andere, verstandiger regering massa's, die enkel maar ontevreden zijn over die reactionaire willekeur, weer afvallen zullen. Iets is hier zeker van waar. Een regering, die tracht door democratische en zachte vormen den schijn te wekken, dat ieder burger evenveel geldt, zal zeker bij zeer vele minder scherp-zienenden het klassebewustzijn verduisteren, of hen onverschillig maken voor den politieken strijd. Daarentegen wekken vervolgingen bij de geheele klasse der onderdrukten zeer sterk het bewustzijn van hun onderdrukking en van de noodzakelijkheid, zich te verzetten.

Zoo hebben ongetwijfeld de vervolgingen veel bijgedragen, de Duitse arbeiders snel en hecht aaneente smeden en hun klassebewustzijn op te wekken. Maar spreekt van zelf, dat een inzicht, dat zij op die manier gewonnen hebben, niet dadelijk weer verloren gaat, zoodra een andere wind waait. Daarvoor is het kapitalisme te reusachtig ontwikkeld. De scherpe scheiding der klassen en de verwachtenheid, die de groote kapitalisten van de jonkers hebben overgenomen hebben naast de politiewillekeur tegenover de arbeiders gewerkt om dat sterke klassebesef, die revolutionaire gezindheid en de hechte sterke aaneengeslotenheid te brengen, die de Duitse arbeidersklasse kenmerkt.

Economische Kroniek.

De Crisis.

Het is eene kenmerkende wet van het kapitalisme, dat de maatschappelijke vooruitgang zich slechts voltrekken kan, door naamloze ellende, het bitterste leed over de uitgebuide klassen uit te storten.

Wat onder de socialistische maatschappij-inrichting de menscheit tot zegen zou zijn, wat erkend zou worden als een gelukkig verschijnsel, dat wordt onder de huidige productievorm een vloek, oorzaak van de diepste armoede en gebrek! Als ooit de e kranksinnige tegenstrijdigheden, waaraan zij ten slotte ten gronde moet gaan — duidelijk te voorschijn komen, dan is het wel in dergelijke tijden als nu de geheele internationale arbeidende klasse zal hebben door te maken, de jaren van eene geweldige economische crisis.

Fabrieken worden gesloten, handelshuizen verdwijnen onder geruchtmakend faillissement, het geheele maatschappelijk leven wordt stop gezet, alsof een demonische macht plotseling heeft ingegrepen. En toch ligt er in dit geheele verschijnsel niets bovennatuurlijks. De crisis is integendeel „een natuurwet” van het kapitalisme.

De oorzaak? Het is, omdat de stoomhamer het kleine gereedschap verdrongen heeft, de spin- en weefmachine, spinnewiel en weefstoel. Maar behouden is gebleven de bezitsvorm uit vroegere eeuwen, de vorm van het *particulier* bezit, die niet meer past bij *maatschappelijke* voortbrengingskrachten.

Daardoor is het mogelijk, dat wat door gemeenschappelijke arbeid verkregen wordt, slechts aan enkele niet-arbeidenden ten goede komt. Omdat die oude bezitsvorm nog bestaat, laten de bezitters der werktuigen de machinerie niet in beweging zetten, zoo er geen winst voor hen te behalen valt.

Zoo lang er op de markt vraag naar hunne producten is, zoolang hunne artikelen prijshoudend zijn, zijn de heeren kapitalisten zoo welwillend de arbeidende klasse wel te willen uitbuiten. En omdat ieder oogenblik de markt overvoerd kan zijn, elke dag de laatste gunstige tot winst maken, zijn kan, wordt er met koortsige haast geproduceerd, steeds meer en meer. En dan komt het oogenblik, dat er te veel van alles is, te veel grondstoffen, te veel kleeding, te veel voedsel. De prijzen dalen, de fabriek kan niet meer met winst worden geëxploiteerd... en dus de arbeiders maar op straat geworpen, aan ellende en gebrek prijs gegeven, omdat zij te groote schatten aan de natuur hebben ontworpen, te rijkelijk levensmiddelen hebben voortgebracht!

Hoe wij reeds midden in de crisis verzeild zijn geraakt, blijkt uit twee aanhalingen uit het liberale Duitse orgaan het „Berliner Tageblatt” van 4 October j. l.

De cursivering is van dat blad zelve afkomstig. „De bond van vrouwelijke handelsbedienden, die vele tienduizendtallen van leden telt, constateerde, zooals mededeeld wordt, op den 1sten October van dit jaar voor de

eerste maal sedert vele jaren een zoo'n enorm aanbod van arbeidskracht en zulk ene verschrikkelijk gering aantal van aanvragen, dat hij genoodzaakt was het *plaatsingsbureau tijdelijk te sluiten*. De slechte gang van zaken, die het massa ontslag der bedienden heeft veroorzaakt, treft gelijkelijk, zooals ons van bevoegde zijde bericht wordt, *groothandel en kleinhandel*. Uit het Rijk hebben dergelijke Jobsberichten, van aangesloten vereenigingen het centraal bureau nog niet bereikt, doch zooals te vreezen is, zullen die ook wel niet lang uitblijven. Dit verschijnsel is een nieuw bewijs voor de reeds sedert maanden voelbare *reactie in de economische conjunctuur*.”

En even verder wordt aan hetzelfde blad uit Londen over de Amerikaansche staal en ijzermarkt het volgende geseind: „De vooruitzichten zijn in het geheel niet goed. Overal hoopen zich de teekenen op, dat de handel stopt.”

Zoo staat er dan voor het proletariaat een tijd te komen van groote werkeloosheid en ontbering, een tijd waarin wederom aanschouwelijk onderwijs zal worden gegeven in het onverschillijke der klasstegenstellingen, in het zich steeds toespitzen der klasseverhoudingen.

En dat is dan ook het groote lichtpunt in al de zwarte duisternis der komende jaren. Het proletariaat zal leeren begrijpen, dat het nooit in deze maatschappijvorm berusten kan, dat het socialisme voor hem de eenige volkomene bevrijding is. Het zal leeren inzien, dat het zijne organisatie sterker en sterker te maken heeft, krachtig door aantal en éénheid, onoverwinnelijk door inzicht en bewustzijn.

Dan zal al dat naamloze leed niet te vergeefs geleden zijn, al dat gebrek niet voor niets doorstaan!

De crisis is het teken, dat het kapitalisme niet meer de vooruitgang dienen kan, dat het de productiekrachten, die zij heeft doen ontstaan, niet meer beheerscht. Maar de proletariërs moeten om met het Communistisch Manifest te spreken de doodgravers van dit kapitalisme zijn. De eindelijk overwinning van het proletariaat werd toen reeds in 1847 door Marx en Engels geprofeteerd; De economische crisis van dat jaar valt samen met het ontstaan der sociaal democratische arbeidersbeweging. Zou bij eene krachtige organisatie van het proletariaat deze crisis niet het begin harer overwinning kunnen zijn? S. DE W.

Uit de Russische Revolutie.

De proletarische beweging, die sinds 22 Jan. 1905 in Rusland als een brand uitgeslagen is, verdient de byzondere en voortdurende opmerkzaamheid van het internationale, dus ook van het Hollandsche proletariaat. We kunnen voor heden slechts weinig erover geven. Het volgende moge als zeer korte inleiding voor het oogenblik volstaan.

Er is geen sprake van, dat de Revolutie tot stilstand is gekomen. Integendeel overal gist het en kookt het onder arbeiders en boeren en zij zullen niet rusten, voor zij de volle vrijheid van beweging hebben veroverd. En ook de industrieelen kunnen niet rusten voor de arbeiders een zekere mate van bewegingsvrijheid hebben veroverd. De verdere ontwikkeling van de Industrie is ondenkbaar zonder een enigszins belangrijke vakbeweging. Thans zijn de vakvereenigingen onzichtbaar geworden, maar *verstoren daardoor meer dan ooit de noodige rust voor de industrie*. Er zijn in Polen bijv. 30.000 arbeiders in geheime vakbonden georganiseerd, en de vakbeweging groeit er snel. Er zijn stakingen en eischen, maar men weet niet met wie te onderhandelen. Zoo wordt wel de winst van de patroons geschaad, maar tevens de gansche industrie met den ondergang bedreigd. Zoo dringt de economische noodzakelijkheid tot het veroveren van politieke rechten.

Maar die rechten, eens veroverd, en ook de strijd om ze te veroveren, maken de macht en de organisatie van het Russische proletariaat steeds zekerder en sterker.

Uit de Vakbeweging.

Tweeërlei gevaar.

Elke vakbeweging, van welk land dan ook en in welke omstandigheden ook ontstaan, heeft met tweeërlei gevaar te worstelen, wat betreft haar taktiek, wat betreft haar strijdwijze.

Een vakbeweging, die staat onder anarchistischen invloed kan niet bereiken, wat zij zich ten taak heeft gesteld. Gewoonlijk loopt ze zich tegen 't kapitalistisch patronaat te pletter, verzwakt slechts zichzelf.

Holland is een arm land, arm ook op vakvereenigingsgebied. Jaren en jaren heeft 't geduurd voor onze arbeiders — en dat nog maar 't zoo kleine deel, dat zich georganiseerd had — zich hebben weten los te rukken uit den invloed der anarchistische frase, hun economische actie zijn gaan leiden in de banen, hun reeds lang voordien geweest. Wel zijn we hier met schade en schande wijs geworden. Jaren is een verbitterde strijd tegen 't anarchisme gevoerd, zonder een centrale leiding, zonder voldoende onderling verband. In den eersten tijd waren 't de bestuurdersbonden, die zich tot taak hadden gesteld de wegbereiders op 't gebied der moderne vakbeweging te zijn; eerst in den laatsten tijd hebben zich de meeste vakbonden, met dit doel voor oogen, gecentraliseerd in 't vakverbond.

Maar nog zijn ze zwak, nog is de strijd niet geheel volstreden; zoo hier en daar woedt hij nog in onverscherpte mate; nog zijn er bonden in belangrijke bedrijven, die 't goede inzicht missen. Doch de meesten zijn op den goeden weg. 't N. A. S. is aan invloed verminderd, heeft de positie verlaten, die 't nog voor eenige jaren innam en ziet zijn ledental slinken. Toch zou 't verkeerd zijn te meenen, dat 't anarchisme reeds stervende is. Ons land is helaas, wat zijn toestand, wat zijn prole-

tariaat, wat zijn arbeidersbeweging betreft, er op aangewezen, steeds voedsel te leveren voor de anarchie en haar verkeerde wijze van 't voeren van den klassenstrijd.

Toch hebben onze partijgenooten in de verschillende vakbonden den moeilijksten strijd achter den rug, een strijd, die hen geleerd heeft 't standpunt van de vakbeweging tegenover 't anarchisme vast te stellen, zooals dat in niet veel landen noodzakelijk is geweest. In 't algemeen kan worden gezegd, dat ze erin geslaagd zijn of bezig zijn met kans op succes, de goede taktiek voor hun vakbond te veroveren.

Dat gevaar zijn we voor een goed deel te boven.

Het tweede gevaar, dat elke vakbeweging loopen kan, is te verburgerlijken. En een gevaar is 't, waarop wij in onze vakbonden des te meer bedacht moeten zijn, omdat 't zoo gemakkelijk te voorschijn kan treden als reactie op den in 't voorgaande uiteen gezetten strijd.

Niet is 't onze bedoeling in dit verband er op te wijzen, hoe gemakkelijk een dergelijke verburgerlijking, vooral naar 't innerlijke, niet eens altijd naar 't uiterlijke, kan ontstaan in een vakbond, als de A.N.D.B. met zijn groote groepen arbeiders met zeer hooge loonen, slechts mogelijk in een luxe-industrie, waarin de vakorganisatie onder dergelijke eigenaardige omstandigheden ontstaan en gegroeid is. We zullen in 't algemeen bij onze beschouwingen deze vakbond buiten bespreking moeten laten; ze kan voor de anderen geen richtsnoer zijn.

Evenmin is 't onze bedoeling hier te behandelen een verburgerlijgingsproces, als b.v. plaats vindt in den Onderwijzersbond. Het eigent zich beter tot een afzonderlijke bespreking, omdat ook deze vakbond, overigens wat ledental betreft na den A. N. D. B. de sterkste, een zeer bijzondere positie inneemt.

Het gevaar schuilt hierin, dat de vakbeweging teveel op zichzelf gaat vertrouwen, zonder zich te gevoelen dat groote onderdeel van den grooten klassenstrijd, dat zij kan en behoort te zijn volgens de opvatting der sociaal-democratie. Het klassebewustzijn onzer medeleden te ontwikkelen, ze op te voeden in dien strijd der arbeidersklasse, dat kan slechts en dat zal ook dit gevaar afwenden. Het economisch doel der vakorganisatie is in de eerste plaats de gevolgen der uitbuiting zoo gunstig mogelijk te doen zijn, den levensstandaard zoo hoog mogelijk op te voeren.

Wij, soc.-demokraten, bedoelen niet in de aller-eerste plaats verbetering der arbeiderstoestanden in deze kapitalistische samenleving, maar vervanging van 't kapitalistisch productiesysteem door 't socialistische, en waar dat doel niet te bereiken is dan met behulp van een georganiseerd proletariaat, dat steeds in geschooldheid, kennis en inzicht toeneemt, daar behoort 't tot onze taak in den vakbond daarvoor te werken.

Voor de sociaal-democratie beteekent deze strijd der arbeidersklasse niet in de allereerste plaats wat en hoeveel reeds is verkregen of nog te verkrijgen zal zijn, maar voor haar zijn de kennis van de maatschappelijke verhoudingen en de geschooldheid der arbeiders, verkregen door het voeren van dezen strijd, de twee belangrijkste factoren waardoor het voor haar mogelijk is de massa te doen doordringen van 't socialisme. Hierdoor is het haar mogelijk in een voor de arbeiders verstaanbare taal te spreken, ze over de grenzen van hun eigen vakbelangen en nationaliteitsgevoel heen te voeren door in hen wakker te roepen 't gevoel van internationale solidariteit.

Tweeërlei gevaar, zeiden we in 't begin.

Den strijd tegen 't eerste hebben we gevoerd. In den strijd tegen 't tweede zullen we misschien geraken, zonder dat we 't zelve allen weten of vermoeden. C.

TE KOOP

De Koninklijke Weefgoederenfabriek van Jannink en Co.
genaamd: KONINGIN SOPHIA

met de navolgende aanbeveling:

Tengevolge van het overbrengen der zaken, door genoemde firma, naar Goor, zijn te Wierden tegen betaling van niet hooge loonen, goede wevers te krijgen.

Twente heeft de scherpe tegenstelling tusschen kapitaal en arbeid niermalen in schrille vormen doen zien. Een uitgehongerde industriebevolking verhoogt de waarde van het kapitalistisch bedrijf. Waarom zou men die aanbeveling dan ook niet openlijk erbij vermelden?